

Om utvalg for samordning av vannressursforvaltningen

Av Knut Kvalvågnæs og Haakon Thaulow

Knut Kvalvågnæs er cand.real. og ansatt som forsker på NIVA med permisjon for å arbeide som sekretær i utvalget.
Haakon Thaulow er direktør på NIVA og formann i utvalget.

Det interdepartementale utvalg for samordning av vannressursforvaltningen, til daglig kalt Vannressursutvalget (VRU), er som navnet tilsier, et sentralt, faglig samordnende organ og rådgiver for det interdepartementale samordningsutvalget for ressursforvaltning, miljøspørsmål og regional planlegging i spørsmål som angår forvaltning av vannressursene. Utvalgets hovedoppgave er å initiere, koordinere og gjennomføre langsiktige oppgaver rettet mot å tilrettelegge grunnlaget for en samordnet forvaltning av vannressursene. Utvalget skal også fungere som kontaktorgan mellom berørte departementer for drøfting av aktuelle spørsmål innen vannressursforvaltningen.

Utvalgets sammensetning og sekretariat

Utvalget er nå sammensatt av:

- 1 uavhengig oppnevnt formann
- 2 representanter fra Olje- og energidepartementet/NVE
- 2 representanter fra Miljøverndepartementet/SFT/fylkene
- 1 representant fra Sosialdepartementet/SIFF
- 1 representant fra Landbruksdepartementet og dets ytre etater
- 1 representant fra Kommunal- og arbeidsdepartementet
- 1 representant fra Industridepartementet/NGU.

Utvalget har således 9 faste medlemmer som er oppnevnt uten vararepresentanter. Norsk Hydrologisk Komité har fast observatør i utvalget. Sekretariatet ligger i Ressursavdelingen i Miljøverndepartementet.

Vannressursutvalgets mandat

Vannressursutvalget ble første gang oppnevnt i 1978 og deretter på ny for en ny fireårsperiode fra oktober 1983.

Mandat for utvalget ble beholdt, og er slik idag det samme som ved førstegangsoppnevningen i 1978.

Vannressursutvalgets mandat, gitt i Kongelig resolusjon av 30. juni 1978 er som følger:

«Vannressursutvalget skal tilrettelegge grunnlaget for en samordnet forvaltning av vannressursene. Utvalget skal herunder:

- a) utarbeide en samlet plan for landets vannforsyning, som bør omfatte en oversikt over nåværende situasjon, vurdering av framtidig behov og mål, utredning og virkemidler og handlingsprogram med framdriftsplaner, finansieringsplaner m.v. Undersøkelser av regionale laboratorier bør samordnes med tilsvarende tiltak på forurensnings-siden. Dette arbeidet bør lede fram til en stortingsmelding om vannforsyningen.

- b) vurdere spørsmål om disponering av grunnvannsressurser og legge grunnlag for avveining av brukerinteresser som knytter seg til disse.
- c) klargjøre ulike brukerinteresser i viktige vassdrag, så som kraftutbygging, naturvern hensyn, friluftaktiviteter, landbruks- og fiskeinteresser, ferdsel, vannforsynings- og resipientforhold, kulturminnevern m.v. Ordinær saksbehandling i forbindelse med konsesjonsaker m.v. foretas av berørte departementer etter gjeldende lovbestemmelser.
- d) vurdere spørsmål om senkningssaker og vanningsproblemer i landbruket.
- e) utrede spørsmål om behandling av vannressurser i den regionale planlegging, herunder fremme forslag til metoder og retningslinjer for vannbruksplaner.
- f) videreføre St.meld. nr. 107 (1975—76) om en landsplan for bruken av vannressursene, herunder veiledning og retningslinjer til fylker og kommuner med hensyn til forurensningsspørsmål. Utvalget bør fremme forslag om handlingsprogram for begrenning av vannforurensninger for perioden etter 1980, eventuelt gjennom nye stortingsmeldinger.
- g) vurdere metoder, retningslinjer og virkemidler for den samlede vannressursforvaltningen. Herunder bør utvalget bl.a. drøfte og eventuelt fremme forslag til samordning og effektivisering av organisasjon, lovgrunnlag, saksbehandlingsregler m.v. I den utstrekning de berørte fagdepartementer finner å kunne stille midler til rådighet bør utvalget også kunne foreslå overfor Samordningsutvalget at det initieres

forsknings- og utredningsarbeid. Utvalgets arbeid bør lede fram til en landsplan for vannressursforvaltningen.

- h) for øvrig utføre de oppgaver som måtte bli pålagt av Samordningsutvalget.

Vannressursutvalget skal ikke overta oppgaver som er tillagt andre organer. Utvalget bør basere sine vurderinger og forslag på eksisterende materiale og på arbeid som utføres av andre. Det forutsettes at berørte organer stiller alt relevant materiale til disposisjon for utvalget. Utvalget bør selv initiere evt. gjennomføre nødvendige supplerende utredninger i samarbeid med berørte organer.

Vann til industrielt formål forutsettes å falle inn under utvalgets arbeidsområde. I den grad tiltak i vassdragene påvirker forholdene i fjorder og havområder, og i den grad tiltak i fjorder påvirker forhold i vassdragene, forutsettes at også saltvannspørsmål tas opp i Vannressursutvalget.»

En rekke av de oppgaver som opprinnelig ble lagt til utvalget i 1978 er idag ført fram og foreløpig avsluttet. Dette gjelder utarbeidelse av en samlet plan for landets vannforsyning (mandat pkt. a) som foreløpig er avsluttet i og med framleggelsen av St.meld. nr. 55 (1984—85) Om vannforsyningen. Det gjelder videreføringen av St.meld. nr. 107 (1975—76) Om en landsplan for bruken av vannressursene (mandat pkt. f) som er ført videre i St.meld. nr. 51 (1984—85) Om tiltak mot vann- og luftforurensninger om kommunalt avfall.

Dessuten er viktige sider av utvalgets mandat pkt. c (klargjøre ulike brukerinteresser i viktige vassdrag) og pkt. g

(«virkemidler for den samlede vannforvaltning») behandlet i St.meld. nr. 63 (1984—85) Om Samlet plan for vassdrag og i St.prp. nr. 57 (1984—85) Om NVE's organisering. Utvalget har tidligere gjennom flere utredninger behandlet mandat pkt. b («disponering av grunnvannsressuser») og mandat pkt. d («senkningsaker og vanningsproblemer i landbruket»). Arbeidet har derfor gjennom foregående år vært konsentrert omkring oppgaver knyttet til de resterende av utvalgets mandatpunkter (særlig punktene e og g).

En gjennomgang av utvalgets oppgaver viser at man på flere måter står ved en skillevei. Mange av utvalgets opprinnelige oppgaver bekreftet i mandatet fra 1978 er fullført og videreføres nå i forvaltningens regi. Som eksempler nevnes dette grunnlagsarbeidet for foreliggende stortingsmelding om vannforsyning og Samlet plan for vassdrag.

Videre er hovedtrekkene i organiseringen av vannressursforvaltningen i det vesentligste fastlagt bl.a. gjennom proposisjonen om NVE's organisasjon, nevnte stortingsmelding om vannforsyning og ved etablering av fylkesmennenes miljøvernavdelinger. Ansvarsforholdene i vannbruksplanlegging er videre i ferd med å falle på plass; bl.a. er dette drøftet i nevnte proposisjon om NVE's organisasjon og i proposisjonen om den nye plan- og bygningsloven.

Disse forhold resulterer i at formuleringene i mandatet i stadig mindre grad gir retningslinjer for det praktiske arbeid i utvalget. Utvalget har i en slik situasjon definert og satt i gang nye oppgaver ut fra de endrete rammebetingelsene i vannressursforvaltningen.

Dette er bakgrunnen for at Vannressursutvalgets mandat nå er opp til revurdering.

Vannressursutvalget har ved brev av

4. juni 1986 oversendt forslag til nytt mandat til Samordningsutvalget. Dette er nå ute til en høringsrunde i de berørte departementer, hvorefter eventuelle endringer vil innarbeides i et endelig forslag. Det er således for tidlig å si noe konkret om det nye mandatets endelige form, men Vannressursutvalget har valgt å utforme mandatet relativt generelt, slik at man står forholdsvis fritt til å ta opp problemstillinger av både faglig og administrativ karakter.

Videre kan det bemerkes at utvalget ikke har endret mandatets punkt h, slik at marine områder, kystsoneproblematikk etc. er inkludert. Man har ikke vurdert hvorvidt det er behov for å utvide utvalgets arbeidsområde til å omfatte kystsonerområder. Om dette skulle bli ønskelig, vil utvalget stå til tjeneste. Den stigende interesse for bruk av kystvassdragene i akvakultursammenheng gjør dette svært aktuelt. Utvalgets hovedarbeidsområde forutsettes likevel å dreie seg om ferskvann.

Oppgaver

Vannressursutvalgets hovedoppgave er å tilrettelegge grunnlaget for en bedre og mer samordnet forvaltning. Utvalget skal:

- A) bidra til å kartlegge og forutsi utviklingen om forhold knyttet til viktige brukerinteresser i vassdrag, så som kraftutbygging, naturvern, friluftsliv, landbruk, fiske, ferdsel, vannforsyning og vern mot forurensninger, kulturminnevern m.v. Både naturgrunnlag, konflikter, utviklingstendenser og andre problemstillinger kan bearbeides. Arbeidet forutsettes å skje i samråd med de forvaltningsorganer som blir berørt av de aktuelle oppgaver.
- B) utrede spørsmål om behandling av vannressursene i den regionale og

lokale planlegging med særlig vekt på bidrag til metoder og retningslinjer innen vannbruksplanlegging.

- C) vurdere retningslinjer, metoder, teknikk og øvrige virkemidler for den samlede vannressursforvaltningen. Utvalget bør drøfte og eventuelt fremme praktisk gjennomførbare forslag til samordning og effektivisering av organisasjon, lovgrunnlag, saksbehandlingsregler, virkemidler og bruk av virkemidler.
- D) for øvrig utføre de oppgaver som måtte bli pålagt av Samordningsutvalget.

Arbeidsform

Utvalget skal som hovedregel arbeide med saker av tverrfaglig og/eller tverrinstitusjonell karakter. Utvalget forutsettes ikke å beskjeftige seg med sektorpregede oppgaver som er tillagt eksisterende forvaltningsorganer eller oppgaver som disse anses bedre egnet til å utføre.

Utvalget bør både bidra med kortsiktige, praktiske råd i den løpende forvaltning og arbeide med mer langsiktige problemstillinger.

Utvalget forutsettes ikke å ha ansvaret for forsknings- og utviklingsprosjekter, men kan gjennom sine vurderinger initiere slik virksomhet.

Rapporter og notater fra utvalgets arbeid

Vannressursutvalget rapporterer sitt arbeid i to former, notater og rapporter. *Notatene* er skrifter av antatt almen interesse som er bragt fram ved utvalgets arbeid. Disse er ikke utførlig behandlet i utvalget og vil normalt stå for forfatterens regning. *Rapportene* er rapportering fra hovedfaser i utvalgets prosjekter. Disse er behandlet i utvalget og vil normalt inneholde en innstilling.

Som eksempler på rapporter utgitt av Vannressursutvalget nevnes:

Offentlig forvaltning av vannressurser. Status 1. mars 1979. Utvalget for samordning av vannressursforvaltningen.

Utredningen om Norges vannforsyning. Juni 1982. Utvalget for samordning av vannressursforvaltningen.

Behov for FoU-arbeid på grunnvannssektoren. Desember 1985. Utvalget for samordning av vannressursforvaltningen.

Samordning av vanddata. Rapport fra seminar i Kongsberg 25.—27. november 1985. Arrangert av NVE, Vassdragsdirektoratet April 1986. Utvalget for samordning av vannressursforvaltningen.

Vannressursene i Norge år 2000. En vurdering av problemer og muligheter. Mai 1986. Utvalget for samordning av vannressursforvaltningen.

Her vil vi spesielt henlede oppmerksomheten på den siste rapporten: «Vannressursene i Norge år 2000», som er en framtidsstudie som tar for seg forskjellen mellom ønsket og forventet utvikling fram til tusenårsskiftet. En spesiell artikkel om denne rapporten skal være trykket annet sted i dette nummer av «VANN».

Videre har en rapport med tittelen «Vannbruksplanlegging, erfaringer og faglig innhold» nettopp vært ute til en høringsrunde hos fylkeskommunene og andre berørte parter. En statusrapport nærmer seg fullføring, og et arbeid med grunnvannsressursene er godt igang. I denne forbindelse ble det arrangert et seminar på Lillehammer i april i år.

Utvalgets adresse:
Vannressursutvalget
Miljøverndepartementet
Postboks 8013 Dep., 0030 Oslo 1
Tlf.: 02-11 75 73.